

POWYSZSZYĆ (33) *vb pf*

powyszszyc (15), **powysshyc** (9), **powyszyc** (7), **powyższyc** (2); powyszszyc *HistAl*, *MurzNT*, *KromRozm IJ* *GroicPorz*, *Leop* (4), *HistRzym*; powysshyc *ForCnR*, *PatKaz III*, *HistJóz*, *BartBydg*, *TarDuch*, *FalZioł*, *WróbŻółt* (2); powyszyc *OpecŻyw* (4), *KlerWes*, *RejPs*; powyższyc *BierEz*, *WujNT*; powyszszyc: powysshyc : powyszyc *Mącz* (3:-:1), *RejPos* (3:1).

-fzfz- (10), -fzf- (4), -fzf- (1); -fzf- (6), -fzf- (2), -ssz- (1); -f- (6), -fz- (1); -żfz- (2).

o jasne.

inf powyszszyc (11). \diamond *fut* 2 sg powyszszysz (2). \diamond 3 sg powysshyc (3). \diamond 3 pl powyszszą (1). \diamond *praet* [1 sg m powyszszylem.] \diamond 2 sg m -ś powysshyc (1). \diamond 3 sg m powyszszyl (7). *f* powyszszyla (1). \diamond 3 pl m pers powyszszyli (2). \diamond *plusq* 3 sg m powyższyl był (1). \diamond *con* 1 sg m bych powyszszyl (1). \diamond 3 sg m by powyszszyl (3).

Sł stp: powyszszyc, powyszyc, *Cn brak*, *Linde bez cytatu*.

1. *Nadać większe znaczenie, uznać za ważniejsze, znaczniejsze* (27) : *Praeficere*, powysshyc *BartBydg* 231.

a. *O ludziach: wywyższyc, wynieść ponad innych; exaltare HistAl, Vulg; dirigere, sublevare Vulg; ornare Mącz [kogo]* (25) : Kiedy sie Krol tak poćiefzył/ Ezopá zaśie powyższyl: Wfyzłtko iego wroćić kazał/ Iefzcze mu więcey dárował. *BierEz* F4; [Józef mówi do braci] wyścye mny[e] zle myflili ale to bog przemýenil wdobre iż bý mię powiífłfzyl *HistJóz* E4v; Niechay będzie dokonana żłóć grzełznikow/ á (ty panie) boże ktory żnałz fercza y myfli ludskie powyífłfzyl fprawiedliwego. *WróbŻółt* 7/10, C5; *RejPs* 111; *KromRozm II* v; Korzcie sie przed oblicznością Páńfką: á powyífłfy was. *Leop Iac* 4/20 [*przekład tego samego tekstu RejPos* (2)]; *Mącz* 20b; *RejPos* 47v, 328v; [Kaz 66].

powyszyc przez co (1): ktorys [Józefie] dółtoien małżelstwa tey panny/ bo cie bog przez wielkieé tzudo powyífłyl *OpecŻyw* 5v.

W połączeniu szeregowym (1): *Eximere numero*, Z pośpolftwá wyłączyć/ to yeft czćić ważyć/ á powyífłfzyc kogo. *Mącz* 102d.

W przeciwstawieniach: »powyszszyc ... poniżyc (3), zrzucic (*a.* zsadzić) z stolca (2), zetrzec, potłumić a połamac« (6): Zładził motzné z foltza/ a powyífłyl pokorné [*exaltavit humiles Vulg Luc* 1/52]. *OpecŻyw* 11v [*przekład tego samego tekstu RejPos* (2)]; *ForCnR* A4v; Kogóć on poniży zálie może powyífłfzyc/ zálie/ kthorego człowieká powyífłfza może potłumić ná głębokóć. *HistAl* G2; *Leop Ez* 21/26; Iż iuz miał Pan zetrzec/ potłumić/ á połamac wfzytki hárde mocarze ná ftolicach ich/ á powyífłfzyc pokorne. *RejPos* 305v, 304.

Zwroty: [»ku chwale powyszyc«: Alie yą [*Matkę Bożą*] pan Bug ku thaky chwałje powyífzil: yfz od wfłftkich lyudzy bierze blogoflawienstwo *ArgWykład* 40/118.]

»powyszszyc pokorne, poniżonego« [*szyk zmienny*] (3:1): *OpecŻyw* 11v; tho mowi Pan Bog: Odeń Infulę/ zdeym Koronę: zaż nie tá ieft kthora poniżonego powyífłfyla/ á wyflokiego poniżyła [*humilem sublevavit*]/ *Leop Ez* 21/26; zrzucił mocarze s ftolcow ich/ á powyífłfzyl pokorne [*exaltavit humiles Vulg Luc* 1/52]. *RejPos* 304, 305v.

»nad wszytki inne powyszyc« (1): Lecz tę miłą krolewnę [*Izabellę*] tak bog vmiłował Ze ią nád wfłfytki inne/ naprzot powyífłfyc chćiał *KlerWes* Av.

»nad wszytki kory anjelskie (*a.* wszytki święte), nad wszytko stworzenie powysszyć« [o *Matce Bożej*] [*szyk zmienny*] (2:1): *OpecŻyw* 179v, 181v; bo yą [*Maryję*] jako krolouą pouyflzył bog nad wfszytko ftworzenye *PatKaz III* 132.

»powyszyć na wyszszy stan« (1): *Cumulare et accumulare aliquem honoribus*, Powyflzić kogo ná wyflzły ftan. *Mącz* 72a.

Szereg: »wspanoszyć, powysszyć« (1): pan [*tego dworu*] przemienny iáko wiatr/ a iakoby mu to nicz/ tego znędzićz/ owego wspanofzićz/ iednego poniżyćz/ drugiego powizflzyć *ForCnR* A4v.

W przen (1) : Imienie lekarza powyflzły głowę iego, á przed obliczem wiel(...) będzie chwalon. *FalZioł* +2v.

a. *Wynieść na wysoki urząd [kim]* (1) : A wnetki powyflzflzyli go łobie wflzyfcy krolem. *HistRzym* 101v.

b. *O wartości materialnej [co nad co]* (1) : Iezu ktorys dwa pieniądza [!] nad ofiari bogaczow powyflzflzył. fmi. flie nad na. *TarDuch* B7.

2. *Zwiększyć, wzmocnić, wzmóc; exaltare Vulg* (2) :

a. *O dobrach materialnych [czego komu]* (1) : *Amplificere Rempublicam*, Rzeczy pofpolitey pofzytkow powyflzflzić. *Mącz* 8b.

b. *O gniewie [co]* (1) : według mocy człowieczy/ ták gniewliwość będzie ie⁸⁰/ á według máiętności fwey powyflzflly gniew fwoy [*exaltabit iram suam*]. *Leop Eccli* 28/12.

3. *Umieścić wysoko; exaltare PolAnt, Vulg [co]* (2) : *MurzNT Ioann* 3/14; A iáko Moyzełz powyflzflzył był węzą na pułczy: ták potrzebá áby powyflzflzon był Syn człowieczy *WujNT Ioann* 3/14.

4. *Wznieść wspaniałą budowlę [co komu]* (1) : Iákoż rozflszerzemy Zorobabela? [...] Y Iezulá fyná Iozedekowego/ ktorzy zá dni fwoich zbudowáli dom/ á powyflzflly kościol święty [*aediflcauerunt domum et exaltaverunt templum sanctum*] Pánu/ flpráwiony ná chwałę wieczną. *Leop Eccli* 49/14.

5. *Zwrot*: »powysszyć prawo [czyje] = *uniewinnić kogoś* (1) : Potym Przyflyłzniczy powfltáną z Woytem / y káždy podniowflzy dwa pálcá práwey ręki wzgorę/ ták powołánego przywrocą ku práwu fwemu/ y powyflzflzá Práwo iego/ mowiąc trzy krocé zá Woytem flowá powołaniu przeciwné. *GroicPorz* ov.

Formacje współrdzenne cf WYSSZYĆ.

Cf [POWYSIĆ], POWYSSZENIE, POWYSZSZON